

Вплив економічних санкцій ЄС на комерційні контракти

10.03.2022 міжнародне право | корпоративне право | адміністрування

24 лютого 2020 року, день, коли російські війська незаконно вторглися на територію України, став початком випробування європейської солідарності та стійкості європейської економіки. На макро-рівні виникло величезне питання: Чи може європейська економіка функціонувати без східних ринків? На мікро-рівні, суб'єкти господарювання зіткнулися з дилемою, як бути з контрагентами з цього регіону, зокрема, в контексті існуючих довгострокових контрактів на ранній стадії виконання.

Заборона укладення нових контрактів та виконання існуючих контрактів

В результаті незаконного вторгнення російських військ на територію України, Рада Європейського Союзу цілеспрямовано посилила свою економічну політику проти Росії шляхом внесення серії доповнень до існуючих санкційних регламентів. Для приватно-правових відносин, зокрема для суб'єктів господарювання, чиїми контрагентами є суб'єкти з Росії, найбільш важливим є Регламент Ради ЄС №833/2014 від 31 липня 2014 року, що передбачає обмежувальні заходи у зв'язку з діями, які дестабілізують ситуацію в Україні. Санкції впливають на багато сфер, включаючи важку промисловість та високі технології. З 26 лютого 2022 року, заборонено укладати договори, предметом яких є товари подвійного призначення та технології (ця заборона є повною, а також розповсюджується на товари цивільного призначення), а також товари та нові технології, які потенційно можуть мати військове

**Джоанна Краковяк
(Joanna Krakowiak)**

АДВОКАТ, ПРАКТИКИ
КОРПОРАТИВНОГО ПРАВА ТА
M&A ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
ТА РЕГУЛЯТОРНИХ СПОРІВ
У WARDYŃSKI & PARTNERS

**Йоланта Приступа
(Jolanta Prystupa)**

ПРАКТИКИ КОРПОРАТИВНОГО
ПРАВА ТА M&A ТА ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я ТА РЕГУЛЯТОРНИХ
СПОРІВ У WARDYŃSKI &
PARTNERS

призначення. Як передбачено статтею 2(1) та 2a(1) Регламенту 833/2014, повністю заборонені транзакції щодо продажу, поставки або експорту таких товарів, прямо або опосередковано на користь фізичних або юридичних осіб, суб'єктів або органів в Росії або для використання у цій країні. Заборона також розповсюджується на надання технічної допомоги або посередницьких послуг, пов'язаних із наданням, виробництвом, обслуговуванням або використанням товарів подвійного призначення та товарів, які потенційно можуть мати військове призначення.

З 3 березня 2022 року аналогічні санкції запроваджені щодо Білорусі. Вони містяться в Регламенті Ради ЄС № 765/2006 від 18 травня 2006 року щодо обмежувальних заходів у зв'язку з ситуацією в Білорусі та залученням Білорусі до російської агресії проти України, до якого були внесені зміни 17 лютого, а потім 2 березня 2022 року.

Не проста кваліфікація предмету контракту

Регламент ЄС визначає, що санкції поширюються на товари подвійного використання, наприклад, ті, що містяться в Додатку I до Регламенту 2021/821 від 20 травня 2021, що встановлює режим Союзу щодо контролю за експортом, посередницькою та технічною допомогою, транзитом та передачею товарів подвійного призначення. Цей перелік існує давно та ґрунтується на кодах Комбінованої Номенклатури (КН) митної класифікації товарів.¹

Товари, які потенційно можуть використовуватися Росією для військових цілей, наприклад товари та високі технології, наведені в переліку товарів і технологій в Додатку VII Регламенту 833/2014. Це новий перелік, який не стосується КН-кодів, а нечіткі формулювання назв деяких продуктів можуть призвести до неузгодженої практики застосування.²

Ці товари можуть сприяти зміцненню військових і технологічних можливостей Росії. В цілому, заборона не має тлумачитися широко, але важливо пам'ятати, що під час збройного конфлікту товари та технології, які зазвичай використовуються для цивільного призначення, можуть також використовуватися для військових цілей. У кожному випадку ці обставини мають оцінюватися суб'єктами господарювання, які мають відносини з Росією та Білоруссю. Починаючи з 26 лютого 2022 року (або 3 березня 2022 у випадку Білорусі) заборонено укладати контракти щодо продажу, поставки, передачі або експорту, а також надання гарантійних послуг щодо товарів, які потенційно можуть мати військове призначення, та перелічені в Додатку VII Регламенту 833/2014, а також товарів подвійного призначення.

Можливість здійснити запит на надання дозволу на виконання контракту

На практиці виникають питання, чи можливо завершити виконання контрактів, укладених до 26 лютого 2022 року (або до 3 березня 2022 року у випадку Білорусі), наприклад, шляхом відправлення партії товару або встановлення обладнання, та чи дозволено укладати додаткові угоди, необхідні для виконання контрактів, укладених до цієї дати, наприклад, для надання контрагенту з Росії послуг з ремонту. Ці питання адресовані в Регламенті 833/2014 у вигляді відступлення від загальної заборони транзакцій щодо товарів подвійного призначення та товарів, які потенційно можуть мати військове призначення. Стаття 2(5) та 2а(5) Регламенту 833/2014 надає можливість отримання звільнення від цих заборон та отримання дозволу компетентного органу (в Польщі – Міністра з Підприємництва та Технологій).

Які умови для застосування такого дозволу?

1. Статус контрагента

Відправною точкою є верифікація статусу контрагенту та верифікація кінцевого споживача товарів. Кінцевий споживач товарів, що є предметом контракту, не може:

- Бути включеними в перелік осіб, з якими заборонені транзакції щодо товарів подвійного призначення та товарів, які потенційно можуть мати військове призначення (Додаток VII Регламенту 833/2014), або
- Мати статус кінцевого військового споживача.

Також, необхідно здійснити верифікацію участі контрагента та кінцевого споживача в корпоративній групі, оскільки санкції розповсюджуються також на осіб, які перебувають у власності або контролюються особами, переліченими в додатках до Регламенту 833/2014.

2. Статус предмету договору та його застосування

Якщо верифікація контрагента та кінцевого споживача була успішною, наступним кроком необхідно проаналізувати предмет договору з точки зору його застосування, оскільки Регламент 833/2014 передбачає, що орган державної влади не може видавати дозвіл, якщо він має достатні підстави вважати, що:

- Кінцеве використання товарів може мати військовий характер, або
- Товари призначені для використання в авіаційній або космічній галузі.

3. Перевірка дати укладеного контракту

Можливість отримання дозволу від міністра на виконання договору застосовується виключно до договорів, укладених до 26 лютого 2022 року (або до 3 березня 2022 року у випадку договорів, укладених із суб'єктами з Білорусі). Наступною кінцевою датою, передбаченою Регламентом 833/2014, є 1 травня 2022 року, оскільки згідно зі ст. 2(5) та 2а(5) Регламенту 833/2014, запит на надання дозволу міністром необхідно подати до цієї дати.

Орган державної влади (Міністр з Підприємництва та Технологій) має негативні зобов'язання, наприклад, зобов'язаний утриматися від надання дозволу на завершення виконання договору, предметом якого є товари подвійного призначення або товари, які потенційно можуть мати військове призначення. Це означає, що у разі наявності хоча б однієї з обставин (щодо суб'єктного складу або предмету договору), міністр зобов'язаний відмовити у наданні дозволу.

Нагляд за наданням дозволів

Відповідно до Регламенту 833/2014 (в редакції, чинній з 1 березня 2022 року), уповноважені органи влади буду здійснювати обмін інформацією з іншими державами-членами та Європейською Комісією з питання надання та відмови у наданні дозволів. Також, у разі необхідності та на взаємній основі, у консультації з державами-членами, Комісія буде здійснювати обмін інформацією з країнами-партнерами з метою сприяння ефективності запроваджених заходів експортного контролю та послідовного застосування заходів експортного контролю, що застосовуються країнами-партнерами.

Це означає, що рішення прийняті на рівні держав-членів щодо надання дозволів на виконання контрактів (що дозволяють індивідуальні винятки з санкцій), будуть підлягати нагляду на рівні ЄС. Здійснюючи нагляд, органи влади матимуть повноваження скасувати, зупинити, доповнити або відізвати дозвіл, якщо будуть вважати, що це необхідно для належної імплементації Регламенту 833/2014.

Механізм надання дозволів для виконання існуючих контрактів було закріплено на рівні регламентів ЄС, але важко передбачити, як він буде застосовуватися на практиці державами-членами та в якому обсязі. Глибокий аналіз конкретних контрактів з точки зору багатьох юридичних, економічних і соціальних умов є необхідним для того, щоб діяти у спосіб, який захищає інтереси компанії та її працівників, але також є соціально відповідальним. Це також необхідно для здійснення постійного нагляду за змінами в юридичному та фактичному бізнес-середовищі, оскільки зміни в ньому зазнають безпрецедентної динаміки.